

УДК 101(075.8)

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2020.30.3>

НООСФЕРНО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ІННОВАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ У ПРОГРАМНО-НОМОНОЛОГІЧНІЙ РЕАЛІЗАЦІЇ НООСФЕРНОГО ЗРОСТУ ЗНАТЬ

Володимир Капіца

*Криворізький національний університет,
кафедра філософії і соціальних наук*

вул. В. Матусевича, 11, 50027, м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна

У статті розробляються ноосферно-методологічні засади інноваційних досліджень, що здійснюються на основі авторської концепції ноосферного світорозуміння і ноомислення. Проблема набуває актуальності за створення інноваційних пізнавальних онтологій, на основі яких можна розробити і реалізувати найбільш ефективну науково-дослідницьку стратегію, що має гносеометрику інноваційних знань. Їх продукування та постійне оновлення забезпечуються відповідним програмно-номонологічним механізмом безперервного зросту та доведення до вищого рівня ноосферного знання з потенціалом епістемологічного конструктивізму у створенні ноотехнологій. У цьому аспекті репрезентується і мета даної статті, а саме – розробка відповідних ноосферно-методологічних засад проведення інноваційних досліджень на методологічному підґрунті ноонауки, що відкриває можливість розширеного і системного генерування ноонаукових знань з їх подальшим втіленням у ноотехнологіях. У такому аспекті виявляється і наукова новизна. Вона представлена в оновленні традиційного регулятивно-методологічного базису сучасної науки й утворенні системно-програмуєчої номонології, за якою розробляються інноваційні науково-дослідні програми та проводяться ноосферні дослідження практикологічного значення.

Ноосферна методологія дослідних програм та інноваційних досліджень набуває програмно-номонологічного контексту в разі наявності в них «фундаментальних одиниць – номосів» законопокладеного розвитку науки, що зорієнтовують напрями розробки наукових програм та проведення інноваційних досліджень. На цих підставах формується номонологічно законопокладена методологія, на основі якої інноваційність наукової програми і дослідження виявляється у здібності до самоорганізації, самокорегуванні, самооновленні та саморегуляції, набуває якості номонологічно програмованої методології. В інформаційно-ресурсному значенні вона характеризується як креативно-синергетична методологія. Системне продукування ноосферних знань реалізується у кластерах дії відповідних логономосів (КЛН). В авторській концепції це 5-етапний цикл (з відповідних п'яти кластерів логономосів) «ноосферного виробництва» знань на основі багатоциклової кластерно-номонологічної методології.

Ключові слова: ноосферно-методологічний підхід, ноосферна методологія, інноваційне дослідження, ноосферне знання, програмуєча номонологія, номонологічна програма, ноосферні технології, ноосферна дослідна програма, ноосферно-виробнича система.

У статті розробляються ноосферно-методологічні засади інноваційних досліджень, що здійснюються на основі авторської концепції ноосферного світорозуміння і ноомислення. Проблема набуває актуальності в разі створення інноваційних пізнавальних онтологій, на основі яких можна розробити і реалізувати найбільш ефективну науково-дослідницьку стратегію, що має гносеометрику інноваційних знань. Їх продукування та постійне оновлення забезпечуються відповідним програмно-номонологічним механізмом безпе-

рервного зросту та доведення до вищого рівня ноосферного знання з потенціалом епістемологічного конструктивізму у створенні ноотехнологій. У цьому аспекті репрезентується і мета даної статті – розроблення відповідних ноосферно-методологічних засад проведення інноваційних досліджень на методологічному підґрунті ноонауки, що відкриває можливість розширеного і системного генерування ноонаукових знань з їх подальшим втіленням у ноотехнологіях. У такому аспекті виявляється і наукова новизна. Вона представлена в оновленні традиційного регулятивно-методологічного базису сучасної науки й утворенні системно-програмуючої номонології, за якою розробляються інноваційні науково-дослідні програми та проводяться ноосферні дослідження практиологічного значення. За авторською концепцією, таке здійснюється «за класифікаційною типологією ноознань» та номосами їх зросту в дослідних програмах ноонауки [1, с. 629–630]. А це приводить до структурного розвитку самої науки, прискорення її динаміки методами задіяння «номонології епістемологічного руху безперервно зростаючого ноознання» у різних класах науки та у вищому модусі ноонауки.

У таку методологію дослідних програм та наукових досліджень І. Лакатос вкладав саме «номонологічний сенс». Тобто коли в наукові програми і дослідження методологічно інсталюються деякі «фундаментальні одиниці» як номоси законопокладеного розвитку науки. Із цим розвивається програмована номонологія наукових досліджень, у яких забезпечується «безперервність науки» без «парадигмального розриву» знань, а також детермінаційно зумовлений зв'язок з іншими номосами «конкуруючих дослідних програм» і наукових досліджень [2, с. 147]. На цій основі здійснюються розвиток наукофери «раціональних основоположень науки», розробка інноваційних теорій і методів зросту знань у їх безперервній континуальності, генеруванні інновацій, акумуляції інноваційного знання і технологій в епістемосфері науки. Надалі в цьому тренді епістемологічного конструктивізму розвиваються інфосфера та ноосфера «наукової реальності» і формується ноонаука. Якщо, за К. Попером і Т. Куном, такий розвиток приводить до зміни наукових теорій, коли стара теорія може відторгатись цілковито (у К. Попера – за принципом фальсифікації і спростування, у Т. Куна – шляхом зміни наукових парадигм), то в І. Лакатоса зріст знань є непинним і недискретно-безперервним. На його думку, у дослідних наукових програмах між теоріями і новим знанням здійснюється лише «критичний діалог» в єдиній структурі дослідних програм. Тому він замість «розривних парадигм» Т. Куна вводить до структури «безперервних» дослідних програм такий структурний компонент, як «нормативні методологічні правила». Вони або «предписують, що є «позитивна евристика», або ці «методичні правила» забороняють («негативна евристика»), на основі чого методологічно регулюється напрям подальших наукових досліджень уже з позицій «евристичної біполярності» [2, с. 148]. Головне – це утримати баланс між «прогресивністю» і «регресивністю» дослідної програми. Програма «прогресує», коли її «теоретичний зріст» передвизначає її «експериментальний зріст». Програма «регресує», коли складається зворотна ситуація і маються запізнілі роз'яснення новим науковим фактам, а тому теоретичний зріст відстає від експериментального зросту, у разі чого відбувається «регресивний зсув проблеми». Ось чому потрібний *«єдиний зсув проблем»* за певною «логікою відкриття» та її представлення в *«низці теорій»*, *«низці або послідовності теорій»*, а «не однієї ізольованої теорії». Така «безперервність» у розвитку теорій предстає як *«чудова безперервність»* у створенні *«низки дослідних програм»*, у яких наявна «діалектика позитивної та негативної евристики», номонологічно виникає діалектична «єдність філософії і науки» [3, с. 73–74]. За К. Поппером (до філософської школи якого належав І. Лакатос), «філософія переплітається з пізнанням взагалі», а наука виступає «важливим фактором філософського осмис-

лення пізнання». А у зворотному порядку саме «наукове пізнання дає змогу «переосмислити філософську традицію» та побудувати нову «філософську концепцію», що служить творчою основою для всієї епістемології» [4, с. 55–56]. Із цим виникає «конвенційність філософії» у з'єднанні філософії та науки, яка починає базуватись на «методологічних правилах як конвенціях», які задають відповідні «методологічні рішення» в єдності філософсько-наукових проблем [5, с. 46, 50]. Якщо методологію дослідної програми представити на підґрунті сучасних «теорій наукового методу», то це буде «постдисциплінарний рівень» у методології. У ній «інтеграція знань потребує взаємної спільної інтерпретації об'єкта» в інноваційній перспективі.

У сучасній науці це призводить до «методологічного конфлікту» наукових фактів і методологічних підходів, бо останній «береться в одному вимірі», а предстає як «форма дезорганізації у другому вимірі». На думку Ю. Курносова, на цих підставах і виникає «інтегративна методологія, яка базується на об'єктивній єдності всіх проявів реального об'єкта» [6, с. 167]. Це така закономірна **методологія, що має номологічну «здібність до самоорганізації»**, тому вона може бути автономною, функціонувати в автономному режимі як «властивості системи (методологічної – ред.) оптимізувати, нарощувати і множити підсистеми і процеси». Надалі Ю. Курносов розшифровує, що це є, за А. Пригожиним, найбільш досконала в сучасній науці **синергетична методологія** [6, с. 167, 198]. За його концепцією, «основний посыл даної методології – у розділенні явищ, які ми споглядаємо, на системи і процеси та допущення того, що *поза системами і процесами не існує явищ*». Тобто всі методологічно пов'язані процеси мають системно-законопкладений, номологічний характер. І тоді вони володіють системно діючим «інформаційним, енергетичним і речовим ресурсом», до якого входить і «методологічний інструментарій», а також усі здійсненні «розробки науково-методологічного інструментарію» **інноваційного спрямування** [6, с. 167, 196]. До цих інноваційних розробок входять і такі, що дозволяють методологію науково-дослідних програм (далі – НДП) розвинути на підґрунті ноонауки, «технологізувати» НДП у напрямі створення ноосферних технологій (далі – НТ НДП). Вони номологічно задають єдиний технологічний цикл (далі – ЄТЦ) у пов'язаності «мислення – знання – методи технопізнання – процес технадослідження». У своїй єдності і безперервності та подібний ЄТЦ утворює *багатоциклову методологію розробки інноваційних досліджень за програмуємими номосами – номологією ноосферного зросту знань і створення ноотехнологій*. За авторською концепцією, на основі такої «методологічної рефлексії ментально-технологічного з'єднання знань» і розвивається «інноваційно-методологічна номологія здійснення науково-дослідних програм за дискурс-логістикою ноосферного мислення і ноопізнання» у процесі ноосферно орієнтованого дослідження [7, с. 413, 469]. Це відбувається в такій дискурсивно-методологічній послідовності:

(1) розвиток методології (або методологічних складників), що «імітує мислення»; це така «загальна логіка руху мислення», яка дозволяє здійснити «опис загального проблемного поля», а саме «вузьких місць», «больових точок», конфліктних ситуацій; це можна *вважати першою «описовою стадією мисленнєвого представлення предмета мислі і (мисленнєвих операцій) в імітаційній, аналоговій, моделюючій методології мислення;*

(2) ментально-методологічна операція, що дозволяє логічно, аналітично і методологічно «сформуванати проблему»; це друга «формулююча стадія», на якій проблема «означається», треба методологічно показати «всесторонність проблеми», «охарактеризувати проблему», «вскрити сутність проблеми» – онтологічну, гносеологічну, наукову, соціальну й «інших коренів», що збуджують до мислення і «вирішення проблеми» [6, с. 196, 198];

(3) методологічне визначення «дослідного об'єкта»; це третя «характеризуюча стадія», на якій здійснюється репрезентації предмета мислі (проблеми) як дослідного об'єкта, коли його можна дослідити методологічно або інструментально-методичним способами: «структуризувати проблему» (структурний метод), «визначити шляхи вирішення проблеми» (підходи), здійснити «вибір підходів», а далі – «встановити принципи» і визначити «наявний методологічний арсенал» із конкретних прийомів, методик і категорій та «змодельювати проблему» [6, с. 198–199];

(4) методологічна фаза «оволодіння суб'єктом об'єкта»; це є четверта інструментальна стадія» мисленнєвого процесу в технологічній фазі вирішення проблеми; вона характеризується як *фаза опанування об'єкта суб'єктом із можливістю «управління об'єктом» від його конструктивно-технічного втілення до технологічного використання за різним логіко-аналітичним призначенням;*

(5) підключення до методів дослідницької діяльності форм організації дослідження і мислєдіяльності: це такі «форми організації засобів нашого мислення і мислєдіяльності», під якими в науковому пізнанні розуміються наукові факти, наукова проблема (що виникає від невідповідності нових фактів застарілим знанням), які системно організуються в єдиний комплекс як наукові цілі і завдання наукових дослідів, наукові ідеї (вирішення дослідних проблем), наукові рішення та докази тощо; серед основних «засобів мислєдіяльності» можна визначити їх організуючі і регулюючі методи, способи і форми мислення в науковому пізнанні, а саме: індукції – дедукції, аналізу – синтезу, аксіом і аналогій, теоретичні методи пізнання та його форми [6, с. 196]; у нашому контексті – це всі зафіксовані ноометоди наукового дослідження: інформаційно-семантичні паттерни (далі – ІСП), або «метод паттернів», «метод матриць» (інформаційно-семіотичних матриць ІСМ), метод ІС-імпрінтингу, духовно-тензометричний та інтенційно-імпульсний методи, резонансний метод інтенційно-ментальних імпульсів (далі – ІМІ), метод інформаційно-семантичного (і семіотичного) ІС-програмування і декодування, методи номос-таксономії та нооепістемологічного руху знань, метод утворення ноостандартів раціональності тощо;

(6) до інноваційної методології науково-дослідних програм, що розробляється, входять визначальні принципи і «набір принципів з організації знань і уявлень про об'єкти, що вивчаються»; серед них пріоритетне значення має «система гносеологічних принципів і способів організації та побудови теоретичної і практичної діяльності», а також «вчення про цю систему» [6, с.196]; у нашому контексті до них додаються і кладуться в основу всеєдиного-гносеологічні принципи «гносеологічного руху» [8, с. 372–375], «науково-онтологічні принципи» наукових досліджень [9, с. 463–468], а також метасистемної реалізації науково-дослідних програм у «ноонаукових дослідженнях реальності «повноти буття»» [10, с. 391, 454];

(7) до даного методологічного єдиного технологічного циклу (далі – ЄТЦ) також входить уся «сукупність підходів (системні, діяльнісні, пізнавальні) у конкретній організації знань, операцій, моделей і онтологічних картин» реальної дійсності, що стають науковими об'єктами для інноваційного дослідження [5, с. 196];

(8) створення «синтез-аналітичних методологій»; до них входять усі «принципи і процедури формування та застосовування методів пізнання, вчення про «структуру, логічну організацію, методи і засоби теоретичної діяльності» [5, с. 196]; вони також охоплюють «загальні принципи вирішення складних практичних завдань і методів дослідження», «положення про структуру, функції і методи наукових досліджень» тощо.

Увесь єдиний методологічний цикл інноваційного дослідження, у якому реалізується єдиний технологічний цикл зі створення інновацій, можна представити як синтезис-

но-інноваційну методологію (далі – СІМ). Вона реалізується у повному технологічному циклі методологічної рефлексії (далі – ТЦМР) інноваційного дослідження. Як деякий «стандартизований цикл» він може бути інваріантно використаний у більшості інноваційних наукових досліджень за програмою НДП (СІМ-ТЦМР) і становити відповідний інформаційно-семантичний паттерн ІСП-ТЦМР операційного застосування в інноваційних науково-дослідних програмах НДП (СІМ). Як операційно-методична ноограма (далі – ОМН) такий паттерн як нескладна 9-ікрокова «смарт-ноограма» може закладуватись (інстальовуватись) у нооси внутрішньої структури ноосферної свідомості творчих суб'єктів, а у процесі функціонування в ментальності особистої суб'єктосфери перетворюватись на креативно-синтезуючі акти ноомислення в номоси ноосферно-методологічного пізнання. Таке й показано на методологічній ноограмі з визначенням «методологічних номосів» пізнавального процесу (далі – МНПП) зі створення ноотехнологій (далі – НТ) на підґрунті інноваційних науково-дослідних програм (далі – ІНДП-НТ) (рис. 1).

Таким чином наукова методологія дослідних програм може бути рефлексивно «розширена» від висхідних наріжних принципів і теоретико-методологічних підходів до конкретних методів і *операційно-технологічних процедур із конструктивно-технічного втілення висхідних ідей і наукових положень*. Тоді на цьому суттєво розширеному та поглибленому «методологічному базисі» може бути створений **єдиний суб'єктно-об'єктний методологічний комплекс аналітично-синтезуючого характеру у складі ІСП**. Дослідні методи в цьому комплексі виконують роль регуляторів практичного задіяння сумісних (і несумісних) способів та прийомів виконання дослідних робіт (операції, пізнавальні процедури) у їх паралельно-послідовному, синхронно-асинхронному, регулярно-періодичному (аперіодично-нерегулярному) виконанні в напрямі досягнення визначеної мети. А на основі цих операційних практик уже можуть розроблятися конкретні методики, зокрема й на кшталт ІСП-ТЦМР. За сучасною технічною теорією, так здійснюється перехід від абстрактних об'єктів до технічних об'єктів і технічних операцій, що з різнорідних і різнотипових перетворюються на однорідні і взаємопов'язані. У своїй конструктивній пов'язаності в «реальному технічному об'єкті» вони представлені як «стандартизовані конструктивні елементи реальних технічних систем», у яких виділяються (або додаються) такі техніко-методологічні компоненти, як: технічні об'єкти (предмети), технічні методи і засоби, функції і топологія (місце) технічних наук у загальній системі наукового знання [4, с. 203]. Усі вищезначені «технічні компоненти» повинні «задаватися» у науково-дослідних програмах та в усіх інноваційно-програмуючих методологіях. У нашому контексті – це **інноваційна методологія ноосферних науково-дослідних програм**. Така інноваційна розробка починається «стандартно» – з методологічних компонентів «моделювання мислення» (перша складова частина) і «методологічні форми організації засобів нашого мислення і мислєдіяльності» (друга складова частина). В авторській розробці це представлено як **інноваційна методологія створення стандартів наукової раціональності** в ноосферному розумінні і ноомисленні (перший компонент), а також як методологія креативного синтезу наукових ідей і поняттєвих конструктів у різних «формах організації» засобів нашого мислення (другий компонент).

Відомий дослідник методологічних проблем в їхньому інноваційному значенні Г. Щедровицький уважав, що це повинні бути «найбільш передові форми мислення», у яких «культивується синтетичне аналітичне мислення», на основі чого складається відповідна **«методологія <...> формування синтетичного аналітичного мислення, що підкріплена ідеями ефективної організації управління»** [11, с. 203]. Таке мислення потребує для своєї ефективної пізнавальної діяльності застосування методів «перетво-

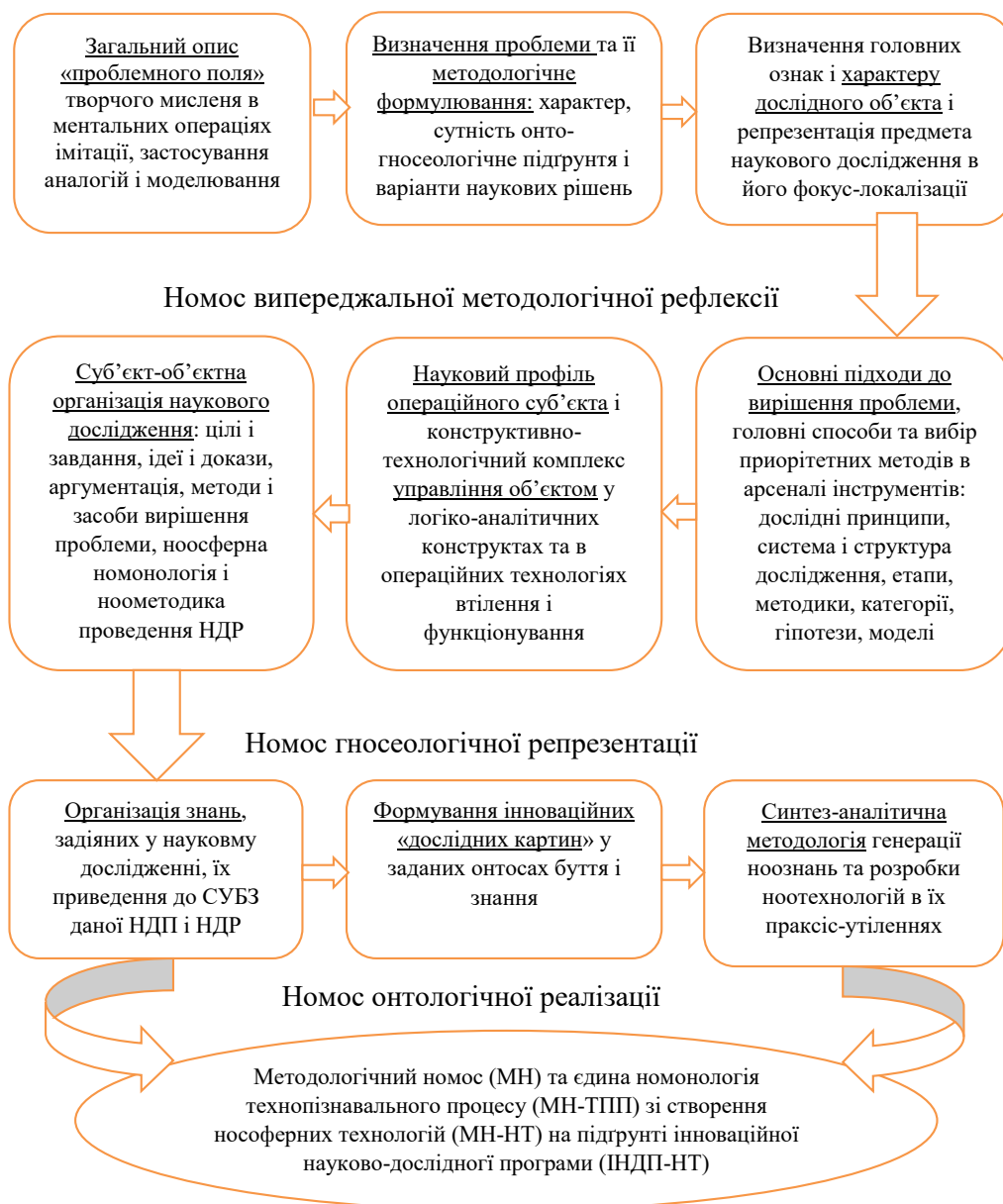

Рисунок 1. Методологічна ноограма: інформаційно-семантичний паттерн технологічного циклу методологічної рефлексії (ІСП-ТЦМР) із виявленням методологічних номосів зі створення ноотехнологій (МННТ) на підґрунті інноваційних науково-дослідних програм (ІНДП-НТ)

рення функціонального аналізу на функціонально-генетичний аналіз», на основі чого можна отримати генетичне знання, що вже є каузально «заданим» у своєму «передіснуванні» і «даним» у реальному існуванні. У нашій концепції – це поглиблення мислення і знань, а у зворотному напрямі мається «висхідний» функціонально-генетичний «креативний синтез» мислення і знань, що веде до безперервного зростання наукових знань. У Г. Щедровицького таке здійснюється на висхідних «принципах аналізу мисленевих операцій», що тісно корелюються і генетично пов'язані з «нисхідним» аналізом поглиблення знань, а потім – з їх «висхідним генетичним виведенням» зі знаходженням «генетичних зв'язків, завдяки яким усі одиниці й елементи, отриманні в розложенні, можна пов'язати в єдину систему». У такій своїй «з'єднаній цілісності» ця система повинна «задовільняти вимоги роз'яснення емпірично даних явищ» за схемою: «низхідне розложення → одиниці й елементи розложення → генетичне виведення → моделі емпірично зафіксованих процесів мислення (у зворотному зв'язку) → тексти процесів мислення» [11, с. 399, 560–561]. Цей процес закінчується визначенням «засобів методів конструктивно-нормативного представлення діяльності і мислення», а також «схем мислєдіяльності, їх системно-структурної побудови, смислу і змісту» [12, с. 591, 709, 770]. Щоби розробити і задіяти цінні засоби і методи мислення їх «конструктивно-нормативного представлення» у нових «схемах мислєдіяльності» (у нас – це «стандарти раціональності ноомислення»), «потрібен інший тип мислення», методологія якого «культивує граничні форми регулярного знання» (Ю. Курносів). Це мислі, що «народжені регулярним мисленням» (у нашій концепції – «регулярне знання»), які необхідно «культивувати» у «граничній інтелектуальній діяльності» на межі з «регулярним мисленням». Наприклад, за методологією регулярно-скеровуючого «управління проектами», це відбувається на граничній «регулярності і розрахунковості в організації життя і зовнішнього світу» [6, с. 201, 202–203]. Тому інноваційна методологічна рефлексія у складанні науково-дослідних програм може відбуватись за логікою отримання «проектного знання» та відповідного «управління проектами» у «генетично з'єднаній цілісності» висхідного родовидового сущезнання, що «розгортається» у каузально-детермінованому тренді. Такий тренд, у нашій концепції, репрезентує себе на двох органічно пов'язаних рівнях – інноваційно-випереджальної методологічної рефлексії (аферентивно-рефлексивна методологія) і практичної розробки інноваційних науково-дослідних програм із подальшим проведенням інноваційних досліджень (далі – ІНДП-ІД). На першому рівні встановлюється загальна номонологія виявлення та реалізації латентного знання («сущезнання») у відповідних «методологічних номосах знань», а на другому рівні встановлюється «конкретно-логістична номонологія» через практичну дію «логономосів знань» у своїх кластерах-розділах під час розроблення і здійснення ІНДП-ІД. А саме:

А. Перший рівень інноваційно-методологічної рефлексії (рефлексивно-аферентивна методологія). Вона представлена в такій послідовності:

«Поглиблююче знання (низходить до сутності «сущезнання») → генетичний зв'язок знань (ноосферно-родове) → знання, що піднесено зростає (підноситься у вищі виміри) → стандарти раціональності → паттерн-матричне представлення знань → ноосферний тип мислення (ноомислення) → методологічні номоси знань».

Б. Рівень розробки науково-дослідних програм (проектів) і проведення інноваційних досліджень. Відповідна гносеометрика представлена в номонології 5-и кластерів

і в контенті 5-и розділів НДП-ІД, що утворюють логістичну і номонологічно-детерміновану послідовність. В її логономосах практично і реалізується програмований зріст знань в їхній епістемологічній безперервності. А саме:

I. Кластер логономоса КЛН-1. У його функціоналі розробляється перший розділ *«Методологічні інновації в розробці науково-дослідних програм»*: аналіз досягнутого рівня за темою дослідження, нові ідеї, гіпотези, запропоновані тези і пропозиції, характер інновацій, нові методологічні підходи й інноваційні методи вирішення наукової проблеми тощо.

II. Кластер логономоса КЛН-2, у функціоналі якого розробляється другий розділ НДП-ІД *«Інновації ноосферно-наукового світорозуміння, репрезентовані в ноосах методологічної рефлексії»*.

III. Кластер логономоса КЛН-3, функціонал якого орієнтований на розробку третього розділу НДП-ІД *«Інноваційні способи і форми організації інноваційного дослідження в конфігураторах ноосферного мислення (паттерни і матриці) у номосах ноознань»*.

IV. Кластер логономоса КЛН-4. Його функціонал охоплює розробку проблеми *«Ноосферно-пізнавальна методологія розвитку інноваційно-дослідних здібностей»* на основі суб'єктно-творчої самореалізації.

V. Кластер логономоса КЛН-5. Цей функціонал має переважно методичний контент: *«Операційно-аналітична і процедурно-регулятивна методика складання НДП-ІД у ноосферно-технологічних НТ-практиках проєктних інновацій»*.

Тоді за вектором дії першого логономоса у кластері «методологічних інновацій» визначаються НДП, у яких розробляються необхідні наукові програми для проведення інноваційних досліджень (НДП-ІД). Вектор дії другого логономоса у КЛН «ноосферно-наукової методологічної рефлексії» – здійснюється методологічний пошук для створення необхідних інновацій на другому етапі НДП-ІД. На третьому етапі розробляються релевантні методи, способи і форми, що активують дію логономоса в конфігураторах ноосферного мислення і ноопізнання. Дія 4-го логономоса розгортається в напрямі розробки інноваційної методології із цільовою стратегією її реалізації в ноосферно-технологічних НТ-практиках творчих суб'єктів у відповідному «кластерно-номонологічному комплексі» (далі – КНК). За дією 5-го логономоса у КНК розробляються і реалізуються ноосферні проєкти і ноопрограми зі створення ноосферних технологій, що виходять за межі кластерного означення і мають характер ноосферно-виробничих систем (далі – НВС).

Отже, на репрезентованих двох рівнях створення методологічних засад інноваційного дослідження номонологічно здійснюється ментально-технологічне «з'єднання знань» як у їх передвизначеній ретроспективі, так і в інноваційно визначеній футуроспективі. Методологічно це зв'язується, об'єднується й інтегрується в універсальні ноознання, що перебувають у безперервному і всеєднісному епістемологічному русі з можливістю утворення наукової епістемосфери знань, їх зростання до рівня ноосферного знання і ноопізнання.

У висновку можна стверджувати, що на основі інноваційної методологічної рефлексії змінюються характер, логіка і законоположення людського мислення, номонологічні способи, тип і організація наукового знання з метою його технологічного використання у вигляді інновацій. Тому надалі потрібна розробка інноваційної методологічної номонології з ноосферною гносеометрикою науково-дослідних програм за дискурс-логістикою ноосферного мислення, ноопізнання та безперервного зростання наукових знань на засадах ноонауки.

Список використаної літератури

1. Капіца В. Філософія науки : інноваційна методологія та епістемологія ноосферного зросту знань. Кривий Ріг : Видавничий центр ДВНЗ «КНУ», 2018. Кн. 3. 731 с.
2. Лакатос И. Методология научных исследовательских программ. *Вопросы философии*. 1995. № 4. 356 с.
3. Лакатос И. Методология исследовательских программ. Москва : АСТ, 2003. 380 с.
4. Философия науки / под ред. Ю. Крянева, Л. Моторина. Москва : Альфа-М ; Инфра-М, 2011. 416 с.
5. Поппер К. Логика научного исследования. Москва : Республика, 2005. 447 с.
6. Курносов Ю. Аналитика как интеллектуальное оружие. Москва : Ритм, 2015. 613 с.
7. Капіца В. Філософія і методологія ноонауки: дослідні програми з ноосферних технологій та їх НТ-праксіси у проєктних нооінноваціях. Кривий Ріг : Видавничий центр ДВНЗ «КНУ», 2019. Кн. 4. 939 с.
8. Капіца В. Гносеологічні перетворення знання і ноуменальне пізнання. Кривий Ріг : Видавничий центр ДВНЗ «КНУ», 2011. 387 с.
9. Капіца В. Онтологічні виміри буття і філософія онтогенезису. Кривий Ріг : Видавничий центр ДВНЗ «КНУ», 2012. 491 с.
10. Капіца В. Філософія науки як ноосфера інноваційного мислення іноопізнання. Кривий Ріг : Видавничий центр ДВНЗ «КНУ», 2018. Кн. 2. 797 с.
11. Щедровицкий Г. О методе исследования мышления. Москва : Фонд «Инст. развития им. Г.П. Щедровицкого», 2006. 600 с.
12. Щедровицкий Г. Мышление – Понимание – Рефлексия. Москва : Наследие ММК, 2005. 800 с.

**NOOSPHERIC-METHODOLOGICAL FUNDAMENTALS
OF INNOVATIVE RESEARCH IN PROGRAM-NOMONOLOGICAL
IMPLEMENTATION OF NOOSPHERIC GROWTH OF KNOWLEDGE****Volodymyr Kapitsa***Kyvy Rih National University,**Department of Philosophy and Social Sciences**V. Matusевич str., 11, 50027, Kryvyi Rih, Dnipropetrovsk region, Ukraine*

The article develops noosphere-methodological principles of innovative research, carried out on the basis of the author's concept of noosphere worldview and noo-thinking. The problem acquires its relevance in the creation of innovative cognitive ontologies, on the basis of which you can develop and implement the most effective research strategy that has the epistemology of innovative knowledge. Their production and constant updating is ensured by an appropriate program-nomonological mechanism of continuous growth and bringing to a higher level of noosphere knowledge with the potential of epistemological constructivism in the creation of noo-technologies. In this aspect, the purpose of this article is represented, namely – the development of appropriate noosphere-methodological principles of innovative research on the methodological basis of noo-science, which opens the possibility of extended and systematic generation of noo-scientific knowledge with their subsequent implementation in noo-technologies. In a similar aspect is the scientific novelty. It is represented in the renewal of the traditional regulatory and methodological basis of modern science and the formation of system-programming nomonology, which develops innovative research programs and conducts noosphere research of praxiological significance. The noosphere methodology of research programs and innovative research acquires a program-nomonological context in the presence of “fundamental units – nomos” of the lawful development of science, orienting the directions of development of scientific programs and conducting innovative research. On these

grounds, a nomonologically legitimate methodology is formed, on the basis of which the innovativeness of the scientific program and research is manifested in the ability to self-organization, self-adjustment, self-renewal and self-regulation, acquiring the quality of nomonologically programmed methodology. In the information-resource sense, it is characterized as a creative-synergetic methodology. Systematic production of noosphere knowledge is realized in clusters of action of the corresponding logonomos (KLN). In the author's concept, it is the 5th stage cycle (of the corresponding five CLN) of "noosphere production" of knowledge on the basis of a multicycle cluster-nomonological methodology.

Key words: noosphere-methodological approach, noosphere methodology, innovative research, noosphere knowledge, programming nomonology, nomonological program, noosphere technologies, noosphere research program, noosphere-production system.